

9. Nikolayenko V.V., Shamardin V.M. Mnoogoletnyaya podgotovka yunikh futbolistov. Put' k uspekhu. Kiyev, 2015 g. 360 s.
10. Ovcharenko S.V., Matyash V.V., Yakovenko A.V. Planuvannya trenuval'noho protsesu futbolistiv v pidhotovchomu periodi. Sportyvnyy visnyk Prydniprov"ya. Naukovo-praktychnyy zhurnal. Dnipropetrovs'k, 2012. №1. S. 166-169.
11. Platonov V.N. Skorostnyye sposobnosti i osnovy metodiki ikh razvitiya. Nauka v olimpiyskom sporte. Kiyev: 2015. №4. S20-32.
12. Potuzhniy A.V. Uroven' razvitiya skorostnykh i skorostno-silovykh kachestv u yunikh futbolistov raznykh igrovykh amplua [Tekst]/ A.V. Potuzhniy // Sovremennyye zdorov'yesberegayushchiye tekhnologii. 2017. №1. S.171-177.
13. Filippova Ye.N. Spetsifika fizicheskoy podgotovlenosti v sisteme trenirovki yunikh futbolistov [Tekst]/ Ye.N. Filippova // Nauchnyye tendentsii: pedagogika i psikhologiya. Sbornik nauchnykh trudov po materialam VII mezhdunarodnoy nauchnoy konferentsii. 2017. C.22-24.
14. Futbol: navch. prohr. dlya dytyacho-yunats'kykh sport. shkil, spets. dytyacho-yunats'kykh shkil olimp. rezervu ta shkil vyshchoyi sport. maysternosti / [V. H. Avramenko, V. I. Honcharenko, O. M. Dzhus ta in.]; pid red. V. V. Nikolayenka. Kyiv: Nauk.-metod. kom. FFU, 2003. 106 s.
15. Shalenko, V.V. Osobennosti razvitiya skorostnykh i skorostno-silovykh kachestv u yunikh futbolistov 11-14 let [Tekst]/ V.V. Shalenko // Fizicheskoye vospitaniye studentov tvorcheskikh spetsial'nostey. 2015. №8. S.82-88.
16. Maslennikov A. Improvement of physical condition of football referees by athletics/A. Maslennikov, M. Soloviev, L. Vakalova, D. Zaiko, I. Dmitriev // Journal of Physical Education and Sport (JPES). 2019. Vol 19. Art 2. pp. 8-15.

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.5(125).23

Обелевский О. А.,
старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту,
аспірант кафедри загальної та слов'янської історії,
Гродненський державний університет імені Янки Купали (м. Гродно)
Обелевский А. Г.,
старший викладач кафедри спортивних ігор,
Гродненський державний університет імені Янки Купали (м. Гродно)

СПОРТ І ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ЯК ІНСТРУМЕНТИ РІШЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАВДАНЬ У СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРІ

Ця стаття має на меті показати все різноманіття фізкультурної та спортивної життя білорусів на різних етапах. Освітлений процес становлення фізичної культури і спорту в Республіці Білорусь. Широко розкривається досвід організації керівництва спортивним рухом. Описано процес вдосконалення науково-методичної бази. Продемонстровано цілеспрямована робота державних органів з молоддю і різними категоріями дорослого населення в розвитку соціокультурної сфери за допомогою фізичної культури. Стаття присвячена розгляду фізичної культури і спорту в контексті вирішення завдань Республіки Білорусь в соціокультурній сфері. Фрагментарно зачіпається вивчення історичних процесів в галузі фізичної культури і спорту в Республіці Білорусь. Проаналізовано основні проблеми у спортивній галузі, а також визначена роль фізичної культури в їх вирішенні. Відображено значимість таких спортивних подій, як Олімпійські ігри, в формуванні позитивного іміджу країни на міжнародній арені.

Ключові слова: спортивна політика, соціокультурна політика, фізична культура, спорт, Олімпійські ігри.

Обелевский А. А., Обелевский А. Г. Спорт и физическая культура как инструменты решения задач в социокультурной сфере. Настоящая статья ставит своей целью показать всё многообразие физкультурной и спортивной жизни белорусов на различных этапах. Освещён процесс становления физической культуры и спорта в Республике Беларусь. Широко раскрывается опыт организации руководства спортивным движением. Описан процесс совершенствования научно-методической базы. Продемонстрирована целенаправленная работа государственных органов с молодёжью и различными категориями взрослого населения в развитии социокультурной сферы с помощью физической культуры. Статья посвящена рассмотрению физической культуры и спорта в контексте решения задач Республики Беларусь в социокультурной сфере. Фрагментарно затрагивается изучение исторических процессов в области физической культуры и спорта в Республике Беларусь. Проанализированы основные проблемы в спортивной отрасли, а также определена роль физической культуры в их решении. Отражена значимость таких спортивных событий, как Олимпийские игры, в формировании положительного имиджа страны на международной арене.

Ключевые слова: спортивная политика, социокультурная политика, физическая культура, спорт, Олимпийские игры.

Obelevsky A., Obelevsky A. Sport and physical culture as implementation tools in the social and cultural sphere.

This article aims to show the diversity of physical and sports life of Belarusians at various stages. The evolutionary process of physical culture and sports in the Republic of Belarus has been highlighted. The experience of organizing the management of sports movement has been widely disclosed. The process of improving the scientific and methodological base has been described. The purposeful work of state bodies with youth and various categories of the adult population in the development of the sociocultural sphere using physical culture has been demonstrated. The article is devoted to the consideration of physical culture and sports in the

context of solving the tasks of the Republic of Belarus in the social and cultural sphere. The study of historical processes in the field of physical culture and sports in the Republic of Belarus is fragmented. The main problems in the sports industry have been analyzed, and the role of physical culture in their solution has been determined. The importance of such sporting events as the Olympic Games has been reflected in the formation of a positive image of the country in the international arena. The history of physical culture and sports guided by the doctrine of society, considers the emergence and development of physical culture and sports in the framework of two economic formations: capitalist and socialist. Each of them has its own characteristics and patterns. The study of history allows us to consider the entire course of the development of physical education and sports in mutual connection with other aspects of society.

Keywords: sports policy, social and cultural policy, physical education, sport, Olympic Games.

Постановка проблеми. Для поліпшення функціонування структури Міністерства спорту і туризму в Республіці Білорусь потрібно оптимізація процесів управління сферою фізичної культури і спорту в рамках державної програми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові роботи В. І. Столярова (2015) мають практичне застосування, засноване на специфічних особливостях проявів участі в державних структурах в управлінні фізичною культурою і спортом. Проаналізовано вплив проведення великих міжнародних форумів на імідж і рейтинг країни в світовому просторі (Л. М. Гайдукевич, 2014 року). Досліджено нормативно-правова база в галузі фізичної культури і спорту (2005–2018).

Мета дослідження. Простежити динаміку історичного розвитку державної політики у сфері фізичної культури і спорту.

Завдання дослідження:

- Провести теоретичний аналіз наукової літератури з даної проблеми.
- Описати становлення фізичної культури і спорту в Республіці Білорусь.
- Окреслити інструменти впливу державної політики в галузі фізичної культури і спорту на соціокультурну сферу.

Методи та організація дослідження. Теоретичний аналіз і узагальнення наукової літератури, а також нормативно-правової бази в спортивній галузі.

Результати дослідження. Історичний досвід розвитку сучасної фізичної культури знаходить свій початок у роботах радянських вчених в середині ХХ століття. В історичному аспекті тема вивчена недостатньо і потенційно має широкий діапазон для досліджень в галузі фізичної культури, а також її впливу на соціокультурну сферу.

Політика Республіки Білорусь в соціокультурній сфері – це комплекс заходів щодо підвищення рівня освіченості населення, поліпшення якості його життя і всебічному його розвитку. Такі завдання внутрішньої політики Республіки Білорусь в соціокультурній сфері як «прилучення населення до систематичних занять фізичною культурою і спортом, розвиток спорту вищих досягнень, дитячого та юнацького спорту, а також формування у населення здорового способу життя» неодноразово з'являлися пріоритетними [6].

Сучасні фізична культура і спорт відіграють провідну роль і є ключовими інструментами державної політики в соціокультурній сфері. Також не варто применшувати роль засобів масової інформації як одного з основних медіаторів між суспільством і владою. Як стверджував В.І. Столяров, «засоби масової інформації здатні надавати і справляють істотний вплив на формування і розвиток громадської думки щодо основних напрямів, цілям і завданням спортивної політики» [15].

Розглянемо кожен інструмент в дискурсі рішення представлених вище державних завдань.

Рішення задач в сфері фізичної культури і спорту, в першу чергу, знаходиться в руках держави. У зв'язку з цим вважається за необхідне ввести таке поняття, як «спортивна політика». Термін широко застосовується в документах ряду міжнародних організацій (такі як ООН, Рада Європи), а також в наукових роботах. Існують різні інтерпретації цього поняття. Нас цікавить така трактування: «процеси планування і прийняття рішень в сферах зовнішньої і внутрішньої політики, які мають відношення до справ спорту». При цьому, додає у своїй книзі В.І. Столяров, посилаючись на німецькомовне видання «Словник спортивних термінів», «спорт не є автономна, незалежна від суспільства, область діяльності. Спорт взаємодіє з політикою» [15]. Тут термін розуміється в самому широкому сенсі, маючи на увазі, що спортивна політика – це комплекс державних і громадських заходів в області спорту. Говорячи про суб'єктів спортивної політики, виділяють як політичні, так і неполітичні організації. До політичним організаціям відносять держава, соціально-політичні об'єднання, партії (Білоруська соціально-спортивна партія, заснована 6 листопада 1994 року). До неполітичним, відповідно, – освітні установи, спортивні організації, клуби, а також інші комерційні організації [15].

Слід зазначити, що в кожній державі сформувався свій підхід по відношенню до сфери фізичної культури і спорту. У теоретичному плані можна виділити дві основні моделі цього відношення. Одна з них заснована на «невтручання», а друга – на «втручання» держави в сферу спорту. Безумовно, спорт можна розглядати як окремий соціальний інститут. При цьому сфера фізичної культури і спорту відіграє важливу роль у розвитку суспільства, але продовжує існувати завдяки підтримці з боку населення – в цьому полягає суть моделі «невтручання» держави в справи спорту. Така модель представлена, наприклад, в США, де індивідуальні групи самі відповідальні за організацію і здійснення спортивної діяльності [8].

У Республіці Білорусь, навпаки, представлена модель «втручання» держави в сферу спорту та фізичної культури, оскільки в 90-і роки, після розвалу Радянського Союзу, все більш очевидним став той факт, що потреби прогресивного розвитку фізичної культури і спорту вимагають підтримки з боку держави. Тим часом, говорячи про причини втручання держави в справи спорту, варто навести слова французького соціолога Дж. Мейн з його роботи «Спорт і політика», в якій він виявив три головні причини такого втручання, а саме: «турбота про підтримку громадського порядку, турбота про здоров'я населення і турбота про затвердження національного престижу» [15]. Без допомоги уряду неможлива серйозна спортивна діяльність. Це усвідомлював ще Кубертен, формулюючи цілі і завдання олімпійського руху. Він пропонував «привернути інтерес громадської думки народів і урядів за допомогою еліти, щоб спонукати їх надати необхідні кошти і можливості для участі всього населення в спортивній діяльності» [15]. У капіталістичній моделі державності аналогом є спонсорська

допомога комерційних об'єднань в організації спортивних заходів (найчастіше маючи примусовий характер). Таким чином, спорт, як важливе соціальне явище, регулюється державою і відбивається на міжнародному іміджі країни, а також знаходиться в сфері інтересів бізнес-еліти.

Аналізуючи і порівнюючи фізичну культуру і спорт як загальну частину культури в період тоталітаризму ХХ століття і в період демократизму початку ХХІ століття, можна відзначити суттєві відмінності. Ідеологія радянського періоду мала класовий характер, що демонструє милітаризм і примітивізм. У 1917–1925 роки спортивні організації були незалежні від тотального контролю влади. Проте, комуністичний режим вирішив позбутися від «соціально чужих елементів» [7], і 13 липня 1925 року було ухвалено резолюцію ЦК РКП (б) «Про завдання партії в галузі фізичної культури». Ліквідовувалися приватні самостійні спортивні організації. Політизуючи фізичну культуру, сталінська адміністративно-командна система забезпечила контроль над спортом, використовуючи його як головний ідеологічний інструмент (постанова ЦК ВКП (б) 1948 року) [1, с. 15].

Аналізуючи представлені вище факти, стає очевидним, чому ні в одній країні на пострадянському просторі не представлена така модель, як «невтручання» держави в сферу фізичної культури і спорту.

Крім того, суспільно-політичні завдання фізкультурного руху комуністичної партії радянської епохи полягали в значній мірі в залученні молоді до військово-політичної діяльності. Варто особливо виділити патріотичне виховання молоді в радянській Білорусі, тому що радянський фізкультурник був безпосереднім учасником соціально-культурного життя країни, в результаті діяльності якого формувалася свідомість радянського громадянина.

Говорячи про сучасний стан сфери фізичної культури і спорту в Республіці Білорусь, варто відзначити, що значимі історичні перспективи, викликані розгромом фашизму, «відлигою», періодом «застою», «перебудови» і розпадом СРСР, плавно перетікали в уже унітарну незалежну Республіку Білорусь. Вагомий внесок у розвиток інноваційних підходів в даній галузі також вніс такий провідний європейський інститут, як Комітет з розвитку спорту Ради Європи (CDDS), який почав свою діяльність в 1978 році. Однак для Республіки Білорусь співпраця за програмою «СПРІНТ» почалося тільки в 1994 році. У 1991 році для країн Центральної та Східної Європи комітетом було розроблено програму «СПРІНТ» – програма взаємодопомоги в області спортивних реформ, інновацій та підготовки. Ключовими питаннями в області співпраці стали: «Управління», «Роль місцевих органів влади», «Фінансування», «Допінг», «Інваліди» і «Інформація» [15]. Ухвалення першого закону про регулювання діяльності в галузі фізичної культури і спорту суверенної Республіки Білорусь відбулося в 1993 році. Проте, в Білорусі до прийняття закону також існували нормативні акти в цій сфері, проте вони не мали статусу закону, тобто «Не створювали платформи правового забезпечення» [10, с. 30]. Можна припустити, що співпраця з європейською інституцією залишило свій відбиток на формуванні подальшої законодавчої бази фізкультурно-спортивної діяльності, оскільки деякі ключові теми в рамках програми «СПРІНТ» лягли в основу доповнених і змінених законів Республіки Білорусь в галузі фізичної культури і спорту. Наприклад, в рамках теми «Інваліди», з 2005 року Дефлімпійських напрям спорту виділилося в самостійний рух, що також відображено в чинному Законі Республіки Білорусь «Про фізичну культуру і спорт». До цього всі види спорту для людей з обмеженими фізичними можливостями перебували під керівництвом Паралімпійського комітету Республіки Білорусь [3].

На даний момент правове регулювання в галузі фізичної культури і спорту належить зміненому і доповненому Закону Республіки Білорусь «Про фізичну культуру і спорт» від 9 січня 2018 року № 92-3. Вищезгаданий Закон передає характерні риси своєї епохи, «відображає перехід від одних правовідносин до інших, принципово новим». «Головним джерелом, що має вищу юридичну силу, є Конституція Республіки Білорусь, яка гарантує громадянам розвиток фізичної культури і спорту, а також охорону їх здоров'я, а молоді – духовне, моральне і фізичне розвиток» [10, с. 30-32].

в 90-ті роки ХХ століття фізична культура і спорт як соціальний інститут і як специфічний вид діяльності зазнавали глибокі якісні структурні зміни, зумовлені соціально-економічними та політичними умовами. За суверенний період існування Республіки Білорусь керівництву країни вдалося зберегти традиційні заходи впливу на соціокультурну сферу, а також використовувати спортивний рух як інструмент для вирішення державних завдань.

Говорячи про інші проблеми 90-х років, слід згадати найбільшу техногенну катастрофу на Чорнобильській АЕС в 1986 році. У 90-х роках тривали виділятися чималі кошти на ліквідацію її наслідків. Екологічні та соціальні наслідки в сукупності з підвищеним радіаційним фоном в багатьох районах Білорусі – ці та інші чинники негативно позначаються і ще довгий час будуть позначатися на здоров'я нації, здоров'я сучасного покоління і тривалості життя, тому фізична культура і спорт не повинні втратити свою актуальність і в майбутньому.

Державна політика у сфері фізичної культури і спорту постійно зазнає організовані зміни на благо поліпшення фізкультурно-спортивного життя нації. Білорусь, на шляху до суверенітету, відчувала серйозні соціально-економічні проблеми, які, в свою чергу, негативно вплинули на розвиток спорту і фізичної культури в цілому. Головними причинами низького соціально-економічного розвитку країни на той момент були низький рівень зароблених плат праці, зниження ВВП, і, як наслідок, імміграція здатних і перспективних кадрів з території Білорусі [9, с. 80].

З отриманням суверенітету перед Республікою Білорусь відкрилося безліч перспектив. Можливість створити нове, самостійне, унікальне – все це послужило потужним стимулом для формування національного спортивного руху [15]. Безсумнівно, міжнародні змагання за участю національних збірних команд, клубів Республіки Білорусь збирають мільйони наших співвітчизників у екранів підтримати білоруських спортсменів. Чого не можна сказати про внутрішні національних першостях, які не користуються такою популярністю серед населення. Проте, ще з радянських часів, в 60-70-ті роки ХХ століття, глядачі виявляли велику зацікавленість в спартакіадах народів СРСР, ніж чим, наприклад, в Олімпійських іграх. Престиж, рейтинг і авторитетність воістину народних ігор були на досить високому рівні [11, с.81]. Так, в ході Спартакіади народів СРСР в 1971 році було встановлено 186 рекордів СРСР, багато з них перевищували європейські і світові [14, с. 192].

Тим часом, говорячи про такі всесвітньо масштабних спортивних змаганнях, як Олімпійські ігри, дослідник Столяров В. І. вважає помилковим розглядати їх в якості міжнародного спортивного заходу, організованого для виявлення кращих спортсменів. На його думку, таке завдання вирішується на численних Чемпіонатах світу та інших великих міжнародних

змаганнях [15].

Не слід недооцінювати роль Олімпійських ігор у формуванні іміджу країни. У дослідженні, присвяченому впливу проведення спортивних подій світового масштабу на впізнаваність країни і імідж (на прикладі зимових Олімпійських ігор 1988 року в Канаді), відзначається, що впізнаваність міста (в даному випадку р Калгарі), який надав майданчик для проведення значущих спортивних змагань, набагато зросла. Так, за результатами опитувань, проведених перед Олімпійськими іграми, про існування м. Калгарі (Канада) було відомо приблизно половині опитаних європейців (48,3% в 1986 році і 50,1% – в 1987). Для порівняння, в 1988 році, цей показник збільшився майже на 40% і склав 87,6%. При цьому, за той же самий період, факт проведення Олімпійських ігор в Канаді жодним чином не вплинув на впізнаваність інших міст країни [13].

Білорусь також не раз ставала майданчиком проведення міжнародних спортивних змагань. Так, в 2014 році Білорусь брала Чемпіонат світу з хокею, а в 2019 – II Європейські ігри. У зв'язку з цим на час проведення Чемпіонату в республіці був введений безвізовий режим. За деякими даними, ЧС 2014 відвідали понад 80 тис. іноземців. При цьому переважна більшість іноземних глядачів склали громадяни країн СНД: близько 50 тисяч [2]. Деякі експерти зазначають, що даний захід позитивно позначилося «в плані масовості відвідування Білорусі» [5]. Незважаючи на цей факт, інші фахівці відзначають, що ЧС 2014 все ж «не виправдав туристичні надії»: за підсумками 2014 року завантаження готелів Мінська не збільшилася, а навпаки, впала [4]. II Європейські ігри також залучили чимало туристів в Білорусь: близько 30 тисяч любителів спорту [12].

Говорячи про засоби масової інформації як іншому інструменті державної соціокультурної спортивної політики, відзначимо, що як і раніше існує дві форми пропаганди фізичної культури і спорту як здорового способу життя. На даному етапі друковані матеріали втрачають свою актуальність і перестають бути потужним пропагандистським засобом. Найпопулярнішими і ефективними засобами наочної пропаганди служать спортивні змагання (як національного масштабу, так і міжнародного), деякі засоби масової інформації (телебачення, інтернет, соціальні мережі), а також спортивні свята. Проте, варто сказати, що, з одного боку, спортивні масові заходи мотивують людей на заняття спортом, а з іншого боку, навпаки, збирають мільйони любителів спорту біля екранів спостерігати за виступами своїх спортсменів на міжнародних змаганнях.

Висновки. Протягом своєї довгої історії фізична культура і спорт відіграють центральну роль в житті населення. На сучасному етапі вони вносять значний вклад у вирішення завдань соціокультурної сфери, що дозволило виділити їх в якості основних інструментів.

Література

1. Барков, В. А. Вступ до спеціальності: тексти лекцій / В. А. Барков. – Гродно: ГрГУ ім. Я. Купали, 1998. – 108 с.
2. Гайдукевич, Л. М. Деякі підсумки підготовки та проведення Чемпіонату світу з хокею 2014 року в контексті розвитку подієвого туризму в Республіці Білорусь / Л. М. Гайдукевич // Туризм і гостинність. – 2014. – Вип. 1. – С. 9–12.
3. Журавльова, Т. В. Історико-правовий аспект адаптивного спорту / Т. В. Журавльова // Наукове обґрунтування фізичного виховання, спортивного тренування і підготовки кадрів з фізичної культури і спорту: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Мінськ 20 березня – 30 травень 2013 г.: в 3 ч. / М-во спорту і туризму Респ. Білорусь, Білорус. держ. ун-т фіз. культури; редкол.: Т. Д. Полякова (гл. ред.) [та ін.]. – Мінськ, 2013. – Ч. 1. – С. 241–243.
4. Заєць, А. Експерт: «ЧС-2014 з хокею не виправдав туристичні надії» [Електронний ресурс] / А. Заєць // Новини. TUT.BY. – Режим доступу: <https://news.tut.by/economics/470958.html>. – Дата доступу: 05.02.2020.
5. Понад 2,5 мільйона уболівальників відвідали фан-зони хокейного чемпіонату світу в Мінську [Електронний ресурс] // Спорт. TUT.BY. – Режим доступу: <https://sport.tut.by/news/hockey/401142.html>. – Дата доступу: 05.02.2020.
6. Про затвердження Основних напрямів внутрішньої і зовнішньої політики Республіки Білорусь [Електронний ресурс]: Закон Республіки Білорусь, 14 нояб., 2005 р № 60-3 // Національний правової Інтернет-портал Республіки Білорусь. – Режим доступу: <http://www.pravo.by/document/?guid=3871&p0=H10500060>. – Дата доступу: 11.01.2020.
7. Чорна книга комунізму: злочини, терор, репресії: 95 мільйонів жертв: пров. з фр. [Електронний ресурс] / С. Куртуа [и др.]. – М.: Три століття історії, 2001. – Режим доступу: <https://history.wikireading.ru/92277>. – Дата доступу: 25.01.2020.
8. Golovchanskaya, E. E. Sport as an economic activity: problems of management and financing / E. E. Golovchanskaya, I. D. Kleimenucheva // New Economy. – 2013. – No. 2 (17), pp. 1–7.
9. Nakhaeva, E. M. History of physical culture and sports: a course of lectures / E. M. Nakhaeva. – Vitebsk: Voronezh State University named after P.M. Masherova, 2005. – 88 p.
10. Organization of physical education: a course of lectures. – Mazyr: Moscow State Pedagogical University named after I.P. Shamyakina, 2009. – 99 p.
11. Physical culture and sports of the BSSR: a directory / ed. K. A. Kulinkovich, Y. R. Vilkin. – Minsk: Vysh. shk., 1979. – 152 p.
12. Portnoy, M. Belarus expects about 30 thousand foreign tourists during the II European Games [Electronic resource] / M. Portnoi // BELTA. News. – Access mode: <https://www.belta.by/society/view/belarus-ozhidaet-okolo-30-tys-inostrannyh-turistov-vo-vremya-ii-evropejskih-igr-341677-2019/>. – Date of access: 05.02.2020.
13. The Impact of Sport Mega-Event on Destination Image: The Case of the 2002 FIFA World Cup Korea / Japan / Ki Lee [et al.] // International Journal of Hospitality & Tourism Administration. – 2005. – Vol. 6(3), pp. 27–45.
14. Sazanovich, V. P. Physical culture and sport in Belarus: pages of the chronicle / V. P. Sazanovich, K. A. Kulinkovich, V. S. Filipovich. – Minsk: Polymya, 1988. – 271 p.
15. Stolyarov, V. I. Social problems of modern sport and the Olympic movement (humanistic and dialectical analysis) [Electronic resource] / V. I. Stolyarov. – Bishkek: Maksat Publishing House, 2015. – Access mode: https://bookz.ru/authors/vladislav-stolarov/social_n_3871-social_n_387.html. – Date of access: 20.01.2020.

References

1. Barkov, V. A. (1998), "Introduction to the specialty", texts of lectures. Grodno, 108 p.
2. Gaidukevich, L. M. (2014), "Some results of the preparation and holding of the 2014 World Hockey Championship in the context of the development of event tourism in the Republic of Belarus", L. M. Gaidukevich, Tourism and Hospitality, No. 1, pp. 9–12.
3. Zhuravleva, T. V. (2013), "The historical and legal aspect of adaptive sports", T. V. Zhuravleva, Sport and Tourism of the Rep. of Belarus, Belarus. state University culture; Editorial: T. D. Polyakova (Ch. ed.) [et al.], Minsk, Part 1, pp. 241–243.
4. Zayats, A. Expert: "The 2014 World Hockey Championship did not live up to tourist expectations" [Electronic resource], available at: <https://news.tut.by/economics/470958.html> (accessed: 05.02.2020).
5. More than 2.5 million fans visited the fan zone of the hockey world championship in Minsk [Electronic resource], available at: <https://sport.tut.by/news/hockey/401142.html> (accessed: 05.02.2020).
6. On the approval of the Main directions of domestic and foreign policy of the Republic of Belarus [Electronic resource], available at: <http://www.pravo.by/document/?guid=3871&p0=H10500060> (accessed: 11.01.2020).
7. "The Black Book of Communism: Crimes, Terror, Repression: 95 Million Victims" (2001), S. Courtois [et al.], M.: Three centuries of history, available at: <https://history.wikireading.ru/92277> (accessed: 25.01.2020).
8. Golovchanskaya, E. E. (2013), "Sport as an economic activity: problems of management and financing", E. E. Golovchanskaya, I. D. Kleimenycheva, New Economy, No. 2 (17), pp. 1–7.
9. Nakhaeva, E. M. (2005), "History of physical culture and sports", a course of lectures, E. M. Nakhaeva, Vitebsk: Voronezh State University named after P.M. Masherova, 88 p.
10. "Organization of physical education" (2009), a course of lectures, Mazyr: Moscow State Pedagogical University named after I.P. Shamyakina, 99 p.
11. "Physical culture and sports of the BSSR", a directory, ed. K. A. Kulinkovich, Y. R. Vilkin, Minsk: Vysh. shk., 152 p.
12. Portnoy, M. "Belarus expects about 30 thousand foreign tourists during the II European Games" [Electronic resource], available at: <https://www.belta.by/society/view/belarus-ozhidaet-okolo-30-tys-inostrannyh-turistov-vo-vremya-ii-evropejskih-igr-341677-2019/> (accessed: 05.02.2020).
13. "The Impact of Sport Mega-Event on Destination Image: The Case of the 2002 FIFA World Cup Korea" (2005), Ki Lee [et al.], International Journal of Hospitality & Tourism Administration, Vol. 6(3), pp. 27–45.
14. Sazanovich, V. P. (1988), "Physical culture and sport in Belarus: pages of the chronicle", V. P. Sazanovich, K. A. Kulinkovich, V. S. Filipovich, Minsk: Polymya, 271 p.
15. Stolyarov, V. I. (2015), "Social problems of modern sport and the Olympic movement (humanistic and dialectical analysis) [Electronic resource], Bishkek: Maksat Publishing House, available at: https://bookz.ru/authors/vladislav-stolarov/social_n_387/1-social_n_387.html (accessed: 20.01.2020).

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.5(125).24

УДК: 796.011.3:373.51

Пальчук М.Б.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

Кенсицька І.Л.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, викладач

Національний університет фізичного виховання та спорту України, Київ

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ СТУДЕНТІВ ЗВО

В процесі дослідження мотивації студентів до занять фізичним вихованням нами було проведено анкетування у якому взяли участь 54 хлопці та 60 дівчат. Анкета складалася з 29 тверджень, на кожне з яких необхідно було висловити власну думку, оцінюючи їхню значимість. Встановлено гендерні відмінності мотиваційних пріоритетів до занять у студентів різної статі. Основним мотивом, який спонукає студенток до занять фізичною культурою і спортом визначено є зміцнення здоров'я. Отримання задоволення від занять, а також отримання оцінки або заліку, спілкування з цікавими людьми, можливість використати отримані знання в повсякденному житті є більш значущими мотивами відвідувати заняття з фізичного виховання у ЗВО для студентів. Подальші наукові пошуки передбачають пошук шляхів формування позитивної мотивації до занять фізичним вихованням у студентської молоді.

Ключові слова: студенти, мотивація, фізичне виховання

Пальчук Марія, Кенсицька Ирина. Гендерные особенности мотивации к занятиям физическим воспитанием студентов ЗВО. *В процессе исследования мотивации студентов к занятиям физическим воспитанием нами было проведено анкетирование в котором приняли участие 54 студента и 60 студенток. Анкета состояла из 29 утверждений, на каждое из которых необходимо было высказать собственное мнение, оценивая их значимость. Установлено различия мотивационных приоритетов к занятиям студентов разного пола. Основным мотивом, который побуждает студенток к занятиям физической культурой и спортом является укрепление здоровья. Получение удовольствия от занятий, а также получение оценки или зачета, общение с интересными людьми, возможность использовать полученные знания в повседневной жизни являются более значимыми мотивами посещать занятия по физическому воспитанию в ЗВО для студентов. Дальнейшие научные исследования предусматривают поиск путей формирования положительной мотивации к занятиям физическим воспитанием у студенческой молодежи.*